

X 1877101

Π i
307

עמי עשו :
משניות התורה הפתוחות והסתומות :

SIVE

De

SECTIONIBUS,

In quas prisci Judæi Pentateu-
chum diviserunt,

EXERCITATIO

Quam

benevolo indultu

Amplissimæ Facultatis Philosophicæ

PRO LOCO

in Eadem

Majorum more ritè obtinendo
publico examini submittit

M. JOHAN. CRAUSIUS

Thumâ Misnicus

RESPONDENTE

ANDREA RUPPIO

Geissenhena Thuring.

ad d. Junij

ANNO 1667.

JENAE

Typis Joh. Jacobi Bauhoferi.

VIRIS

Maximè Reverendis, Amplissimis atque Excellentissimis

DN. SEBASTIANO GOTTFRIED

Starcken /

DN. FRIDERICO HOLZMANNNO,

SS. Theol. Doctoribus celeberrimis, illi Freibergensium,
huic Chemnicensium Superattendentibus meritisimis, Dnn.

Patronis atque Promotoribus perpetuâ observantiâ
sanctè devenerandis.

VIRO

item

Amplissimo, Praclarissimo atque Spectatissimo

DN. CONSTANTINO CHRISTIANO

Dedefinden /

Poëtæ atque Musico famigeratissimo, Serenissimo Saxoniae
Electori à rationibus ærarii provincialis, Dn. Patro-
no atque Fautori plurimum colendo.

Dissertationem hanc

D.D.D.

*animum plurimorum & maximorum beneficiorum
memorem probaturus, iisq; studia sua porro demisse
commendaturus*

M. JOH. CRAUSIUS, Fac. Phil.

Adjunctus.

כַּעֲהוּא:
* * *

SUMMARIUM

Entateuchi estimatio apud Judaeos : Divisio in sectiones : Harum descriptio & distinctio in majores & minores cum suis $\gamma\omega\epsilon\lambda\omicron\sigma\mu\alpha\sigma\iota$. Majorum synonymum Sidra; Earund. numerus, antiquitas & conjunctio cum Haphtaris. Minorum confusio : subdistinctio in apertas & clausas. Varia denominandi ratio. Nota characteristic.

Numerus : Antiquitas. Decalogi divisio in ejusmodi sectiones. Maimonides hanc in rem adductus, & Biblia Amstelodamensia juxta cum suis encomiis.

§. I. Quamvis Judæi ad Canonem V. Testamenti non Pentateuchum duntaxat Mosaicum; sed עשרים וארבע XXIV. seu, juxta alios, XXII. libros referant : Præ reliquis tamen Mosaicos magnificiunt (Vid. Excell. Dn. Frischmuthii Præceptoris & Patroni mei jugi observantiâ de venerandi disputatio de divisione scripturæ in legem ann. 1665. habita) quos & quotannis in Synagogis suis perlegunt (exceptis Judæis Syris, qui tertio demum quolibet anno juxta Benjaminem Tudelensem in מסעות Itinerario legem absolvunt) & sollicitè in sectiones distinxerunt.

§. 2. Sectio ejusmodi vocatur פְּרָשָׁה vel פְּרָשָׁה
(א פְּרָשָׁה quod juxta El. Lev. habet significatum הַכְרֵלָה
וְהַפְרָשָׁה disjungendi & separandi) quasi separata & di-
stincta pars, quæ separatum ab antecedente sectione exhibet
argumentum. Pluraliter dicuntur פְּרָשִׁיּוֹת ac si esset à
singulari פְּרָשִׁית. Latinis etiam Parschiot vel Parschæ no-
minantur.

§. 3. Sunt autem Parschæ certæ pericopæ seu par-
tes, in quas Pentateuchus Ebraicus distinctus est, literis פ
aut ס vel integris dictionibus פְּרָשָׁה it. פְּתוּחָה & סְתוּמָה
in textu notari solitæ.

§. 4. Sunt illæ duorum generum: Aliæ *majores*,
prolixiores nempe legis pericopæ & lectiones sabbathicæ,
quæ denominantur vel absolute à prima voce, vel à prima vo-
ce maxime emphatica. In scribuntur nomina earum supre-
mæ oræ Pentateuchi Ebraici, easque capitum locò allegant
Judæi v.g. בְּפֶר' בְּרֵאשִׁית in *Parscha Bereschitb.* i.e. prima
sectione Geneseos. Aliæ *minores*, breviores nimirum legis
pericopæ. Vocantur minores, quod pleræq; vix unâ aut al-
terâ exceptâ, breviores sint majoribus, & pauciores versus vel
voces contineant, denominatione à potiori desumptâ. Vid.
infra. §. 9. Majores triplici פפפ vel ססס Minores simplici
פ vel ס signantur, de quarum notarum significatione
sæpe se interrogatum esse *Laur. Fabricius* in præfat. Partit.
Cod. Ebr. testatur.

§. 5. Major sectio vocatur quoque absolute Parscha.
it. סדר vel סדרָה *ordo, ordinaria lectio.* Singulis enim sabba-
this talis modi sectio à Judæis ordinariè legitur, unde quoli-
bet anno tota lex absolvitur (Judæi autem Syri quamlibet se-
ctionem in tres partes dividunt, & singulis annis singulas par-
tes legunt, unde per triennium demum lectionem absol-
vunt) Quia verò annus hebdomadas saltem & sabbatha LII.
Lex autem Parschas LIV. continet, inde semel atque iterum
duas sectiones conjungunt, & ita vertente anno universi Pen-
tateuchi

tateuchi lectioni finem imponere queunt. Cæterum vox Sidræ aliam quoque distinctionem notat, quâ scilicet Pentateuchus (juxta cum universo V. Testamento) dividitur in certa membra, Parschis minora, & capitibus (in quæ Christiani legem diviserunt) propemodum respondentia, paulò tamen majora, quæ quidem in Codd. vulgaribus nullo caractere notantur; In fine tamen cujusque libri numerus eorum exprimitur, atque ita Genesis continet sidras מ 43. Exod. כט 29. Levit. כג 23. Num. לב 32. Deuter. כז 27. prout recensentur in nuperis Bibl. Amstelod. Nam in Basileensibus à Frobenio operâ Münsteri ann. 1536. in Genevensibus ann. 1618. editis, it. in Fabricii Partit. Cod. Ebr. sidræ quorundam librorum desiderantur.

§. 6. Numerus Parscharum hic est: Genesis habet Parschas XII. Exod. XI. Lev. X. Num. X. Devt. XI. In universum igitur sunt LIV. *El. Levita* in תשבי voc. פרשה p. 185. edit. Fagii, legi saltem LIII. Parschas assignat, his verbis: קראו לכל חלק מנג חלקים שנחלקה בהן חומשי תורה פרשה *vocant quamlibet partem ex 53. partibus, in quas lex divisa est, Parascham*; Quâ ratione duas in unam conjungit. Cùm verò ultima Parscha Geneleos, quæ incipit c. 47, 28. à verbis ויחי יעקוב fecus ac aliæ Parschæ, unico saltem ס in Codd. vulgaribus, in nuperis autem Amstelod. nullo prorsus signo διακριτικῶ notetur, sed saltem spatio quodam in textu relicto ad marginem addatur: אין כאן פסקא כלל כי אם ריוח אות אחת *Non est hic hiatus aliquis universalis, sed spatium literæ unius*: Probabile est, Eliam XI. Parschas saltem in Genesi numerasse, & XII. cum XI. conjunxisse. Cur verò Celeberr. *Hortingerus* in Thef. Philol. p. 217 Parscham XII. Geneleos etiam tribus ססס insigniri dicat, contra quàm vulgò fieri amat, non liquet.

§. 7. A quonam autem distinctio Parscharum perfecta sit, inter Autores non convenit. Quidam ipsi Mosi ac-

ceptam ferunt, unde & Judæi למשה מסיני *traditionem Mosis è monte Sinai* vocant. Alii recentiorem faciunt, & Efræ adscribunt, quod placet *Buxtorfio* in *Bibl. Rabb* pag. 283. & *Joh. Leusdenio* in *Philol. Ebr. diss. 4. p. 26. specie veritatis non caret, & maxime probabile estimatur.* *Imman. Tremellius* in cap. 13. Act. Mosen lectiones istas primùm instituisse, Efram autem, postquam in captivitate Babylonica tantùm non oblivione sepultæ essent, in usum revocasse & adjunctâ Prophetarum lectione amplificasse contendit. Optimè *Fabricius* in *Partit. cap. 8. p. 37.* docet, ob defectum historiarum distinctè originem harum lectionum assignari non posse, vero tamen esse consentaneum, tempore Christi & Apostolorum eas jam tum obtinuisse. Et sanè cum Act. 13, 15 mentio fiat lectionis legis & Prophetarum, & Act. 15, 21. Moses in Synagogis per singula Sabbatha legi dicatur, ad has ipsas parschas digitum intendi, verosimile est.

§. 8. Facere hic non possum, quin referam ex El. Lev. Thibi in voce פטר historiam ad hoc argumentum spectantem;

מצאתי כתוב שאנטיוכס הרשע מלך יון גזר על ישראל שלא יקראו בתורה ברבים מה עשו ישראל לקחו פרשה אחת מנביאים שענינם דומה לענין מה שכתוב בפרשה של השבת ההיא ועתה אף שבטלה הגזירה המנהג הזה אינו בטל ועד היום קורין אותן הפרשיות של נביאים אחר קריאת התורה

Hoc scilicet vult, ab Antiocho Epiphane Syrorum Rege Judæis quondam prohibitam esse lectionem parscharum: Ne verò illi penitus destituerentur lectione Scripturæ, succenturiasse eos certas lectiones ex Prophetis, quas Haphtaras vocant, Parschis Mosaicis sensu quadantenus respondententes; Defuncto demum Antiocho & lectiones Mosaicæ restitutas, & Propheticas etiam

etiam adjunctas esse. Narrationem hanc suo equidem loco relinquo: Antiquissimum tamen mos apud Judæos invaluit, ut Parschæ ac Haphtaræ conjunctim singulis Sabbathis legantur, perinde ac apud Christianos certæ pericopæ Evangelicæ ac epistolice diebus dominicis publicè prælegi consueverunt. Tabella Parscharum & Haphtararum Bibliis vulgò subjungi solet.

§. 9. Sed nunc ad sectiones minores progrediendum est, quarum ratio sic satis intricata & obscura est, quippe ad quas potissimum spectat querimonia Ebræorum de עירוב פרשיות *confusione sectionum*, & de quibus ipsi Masorethæ dissentiunt. Vid. §. ult. Inventæ autem feruntur ad diversitatem materiarum designandum, ut statim constaret, quando novum aliquod argumentum occurreret. Et quidem pleræque Parschæ in has minores dividuntur: Est tamen una vel altera in Genesi prorsus indivisa, nempe Parscha וקרא Gen. 41,1. Biblia Amstelod. & Bombergiana etiam Parscham נצ"י Gen. 28,10. (quæ in aliis Codd. per ם subdistinguitur) non dividunt. Hic igitur sectio major & minor coincidunt.

§. 10. Subdividuntur minores hæ in פתוחות *aper-
sas* & סתומות *clausas*, vel סמוכות *conjunctas*, denominatione desumptâ partim à sensu, partim à scriptione. *Aperta* enim vocantur, quod apertū & novū contineant argumentū, à priori quâ sensum independens, & apertâ etiam ante se postulent lineam. *Conjuncta* dicuntur, quia novum quidem continent argumentum, quoad sensum tamen à priori quadantenus dependens & eidem conjunctum, & antecedenti sectioni etiam in eadem linea conjungi possunt. *Clause* pariter vocantur, quia sensum habent quodammodo clausum, ad quem percipiendum antecedens facit sectio, & medio lineæ quasi inclusæ sunt. *Aperta* igitur sectiones semper scribuntur ab initio lineæ: *Clause* seu *conjuncta* nunquam, sed subinde post illud. Hoc tamen saltem in MSS. aut accurate-

tis.

tissimis exemplaribus impressis observatur; Vulgares enim Codd. nullo discrimine hæc agunt. Vid. *Joh. Mercerus* in *Gen.* 1, 6. ubi primum א & in *Gen.* 3, 16. ubi primum, ו occurrit.

§. 11. Minus igitur, certè non æquè probabiles sunt, quæ sequuntur, denominandi rationes, quando 1. *R. Ascher* sectionem *apertam* vocat, quòd incipiat & finiat in principio lineæ: *Clausam*, quòd incipiat & finiat circa medium lineæ (referente *Buxtorf.* ex *Schulchan Aruch* part 2. *Jore Dea* sect. 275.) Id quippe facit sine suffragio populi. Quando 2. *apud Fabric.* l. c. quidam contendunt, respici ad qualitatem textus, ita ut *Petucha* notet textum apertum five planum, nullius operosioris declarationis indigum, neq; mystici quid involventem; *Sethuma* contrà textum clausum atque obscurum, operosiori explicatione dignum, & mystici quid importantem: Nam neque hujus rei idoneum potest afferri fundamentum. Quando denique *apud eund. Fabric.* l. c. contenditur *Petucha* significare initium, ubi nova persona legere incipit (teste enim *Buxtorf.* *Synag. Jud.* cap. 16. p. 327. quælibet *Parscha* in septem lectiones dividitur, ad quas legendas septem peculiare viri evocantur) & *Sethuma* notare clausulam, ubi prior persona legere desinit. Cum enim quædam *Parschæ* planè non dividantur (Vid. §. 9.) aliæ saltim bipartitæ sint, ut *Parscha Balak Num* 22. 2. aliæ tripartitæ, ut *Parscha האינו* *Deut.* 32, 1. Aliæ longè plures, quàm septem א aut ו habeant, nequit sanè per א aut ו aditus & abitus lectorum designari, qui potius per integras voces marginales כהן *sacerdos* seu primus וי vel שני *secundus* &c. in Bibliis & Pentateuchis majoribus innuitur.

§. 12. Cæterum in nomenclatura sectionum variat *Joh. Leusdenius*, quippe qui cum in præfat. *Bibl. Amstelod.* tum in *Philol. Ebr.* l. c. sectiones Pentateuchi in genere trimembri divisione distinguit in maximas, majores, minimas. Per maximas intelligit *Parschas sabbathicas*: per majores
Pd.

Petuchoth , & per minimas Sethumoth . Utut verò res tandem eodem recidat, quia tamen Sethumot per sæpe majores sunt, quàm Petuchoth , neque etiam à Leusdenio sive ratio , sive autoritas pro isthac nomenclatura adducta sit, malim bimembri divisione alteriusque membri subdivisione & nominibus א & ו juxta §. 4. & 10. uti, ita enim procedenti neque ratio , neque autoritas deest.

§. 13. Quod porro concernit *νομήματα* sectionum harum, apertæ per א seu compendiarium scriptionem unicò א aut quandoque juxta Mercer. l. c. integrâ voce Petucha : Clausæ autem unicò ו aut integrâ voce Sethuma notantur. Si verò parscha & Petucha concurrunt, tria adhibentur אאא & ita pleræque Parschæ incipiunt, Sin Parscha & Sethuma concurrunt, tria conspiciuntur ווו (exceptâ Parscha אאא §. 6.) & ita in Genesi incipiunt Parscha VII. Exod. Par. X. XI. Lev. Par. III. Num. Par. VII. Devt. Par. II. V. IV. in correctioribus exemplaribus In scribendis his sectionibus Judæi ad superstitionem usque curiosi sunt ; Ante Parscham spatium trium linearum circiter : Ante פתוחו spatium plus minus novem literarum ; Ante סתומה spatium trium literarum vacuum relinquunt , ut est apud Leusden. dissert. 34. Phil. Ebr. p. 349. Plura ex El. Lev. & Maimonide allata vid. apud Buxtorf. in Abbrev. p. 164.

§. 14. Numerus omnium sectionum minorum ex Maimonide & Bibl. Amstelod hic est :

	Gen.	Ex.	Lev.	Num.	Devt.	
Apertæ	43.	69.	52.	92.	34.	Sum. 290.
Clausæ	48.	95.	46.	66.	124.	379.
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	91.	164.	98.	158.	158.	669.

Ubi mirum videri queat , Genesin (quæ apud nos Christianos capitum numero Pentateuchi singulos libros superat)
B
omnium

omnium paucissimas complecti sectiones; quòd si σοχασμῶ
locus est, dixerim, ideo id fieri, quòd merè historica sit &
argumenta magis cohærentia habeat, quàm reliqui libri, ubi
multa interferuntur præcepta non æquè connexa, ac proin-
de plures sectiones obtinere poterant.

§. 15. Sed de origine distinctionis in α & β dicen-
dum nunc venit, quæ propemodum æquè obscura est ac fon-
tium Nili. Ab aliis, enim autor assignatur Moses, ab aliis
Esra, ab aliis curiosi quidam scribæ legem curiosè exscribere
volentes. Quanquam verò tempus, quo hæc divisio cœpit, li-
quido assignari aut difficulter aut planè non possit; Id tamen
extra dubitationis aleam positum est, non heri demum aut
nudius tertius, sed à multis retrò seculis eam invaluisse. Refert
enim *Chr. Helvicus* in *Vindic. Loc. Script. V. T. p. 142.* α & β
tam antiqua esse, ut circa annum Chr. 200. iam pro vetustis habi-
ta fuerint: Autorem siquidem libri Siphre (commentarius est in
Numeros & Deuteronomiũ) super Num. XI, 35, 36. de his signis
tanquam vetustis differere: Vixisse verò eum secundum Ebraeos
Chronologos & Historicos circa ann. Chr. 200. Buxtorff. in *Bibl.*
Rabb. autorem hujus libri docet esse R. Schimeonem ben
Jochai, aut R. Ismaelem, discipulum R. Judæ Sancti, à quo
commentarius hic ann. Chr. 220. circiter provenerit. Maso-
rethas etiam α & β mentionem facere, paulò post di-
cetur. Sunt autem signa hæc in quibusdam editionibus, ut
Münsteri, interlinearibus Ariæ Montani, Polyglottis Londi-
neribus planè omissa, & refert Leusdenius, Iudæos etiam in
aliquot codicibus ea omisisse: In compluribus tamen etiam-
num retinentur, quamvis cum quadam varietate, dum alii
plura, alii pauciora numerant.

§. 16. Sicut autem passim in universo Pentateucho;
Ita speciatim in decalogo etiam α & β (quæ juxta Helvi-
cum l. c. semper aliquid distinguunt) conspiciuntur, ad quæ
à Theologis quoque provocari solet. Quando enim Refor-
mati Orthodoxis de divisione Decalogi movent contro-
ver-

versiam, quam quidam eorum nimium quantum exaggerant,
 alii verò fatentur, ita comparatam esse, ut *cuique sua indul-*
geri possit libertas, & saluum cuique suum debeat esse iudicium,
ob quam propterea cum dissentiente contentiosè pugnandum non
sit; verba sunt Hottingeri Theol. Phil. 7. 2. cap. 3. sect. 3. b. 552. In-
ter cætera utrinque Antiquitas Iudaica in subsidium vocatur,
cui tamen nec ipsi secum per omnia convenit. Sunt enim ex
ea, qui prooemium; Ego sum dominus Deus tuus, pro primo
præcepto agnoscunt, ac proinde tã in prima tabula præceptũ
de non habendis diis alienis & de non faciendis sculptilibus;
quã in secunda præcepta de non concupiscenda domo & de
non concupiscenda uxore proximi pro uno habent, quod fa-
cere Talmudicos & posteriores Rabbinos plerosq; it. Ibn Sina
in Pentateuch. Arab. MS. testis est Hottingerus. Sunt alii, ut
Josephus l. 3. Ant. c. 4., qui Reformatis favent, & præce-
ptum de sculptilibus peculiare faciunt. Sunt tandem non
pauci, qui nobiscum faciunt, & præceptum de concupi-
scentia in duo distinguunt, ad quos provocant Lyranus in
c. 32. Exod. & Abulensis in c. 20 Exod. Spectant huc illi,
de quibus Aben Esra in c. 20. Exod. אחרו' אמרו כי לל
תחמד בירת רעך דבור תשיעי ורדבור עשירי לל
תחמד אשרת רעך וראייתם כי השם אמר פעמים
לל תחמד כי תחמד הוית על שני דברים הלל
יוצת למעשה כמו גזל ולל תחמד השני הוית
בלב על כן הוצרך משה לפרש לל תתאור

Alii dicunt, Non concupisces domum proximitui, esse
præceptum nonum, decimum vero esse: Non concupisces uxorem
proximitui. Probatio eorum est, quòd Deus bis dixerit: Non
concupisces: Concupiscentiam autem geminam esse, unam, qua
transit in actum v. g. rapinam: alteram, qua saltem est in corde,
atque idcirco Mosen oportuisse explicare per לל תתאור:
Cum primis vero Autores Petuchoth & Sethumoth à nob is

stant. Quandoquidem enim illi neque Ex. 20, neque Deut. 5. præceptum de sculptilibus à præcepto de non habendis diis alienis distinguunt per ם aut ם; Inter reliqua autem præcepta omnia, & sic inter præcepta de concupiscentia quoque ejusmodi distinctionis notam ponunt, vix ejus rei probabilior assignari potest causa, quàm quòd illa primæ tabulæ præcepta pro uno, hæc in secunda pro distinctis habuerint. Non equidem me fugit, & quondam variâsse & hodieque inter se dissentire exemplaria, quorum multa ם in Exodo omitunt inter præcepta de concupiscentia, cujus rei præ aliis locuples testis esse potest Maimonides in Jad Chafaka part. I. lib. 2. Alhabha cap. 8. Hilcoth sepher Tora, ubi ex instituto de sectionibus minoribus ם & ם agit, & primùm quidem conqueritur de discrepantia exemplarium. Verba ejus sunt:

ראיתי שיבוש גדול בכל הספרים שראיתי בדברים
אלו וכן בעלי המסורה שכותבין ומחברין להוריע
חפתוחות והסתומות נחלקים בדברים אלו במחלקות
: *Animadverti confusionem magnam in omnibus libris à me visis circa hoc negotium. Ipsi n. Masoretha, qui conscripserunt & congesserunt doctrinã de Petuchot & Sethumot, hæc in re dissentiunt, propter diversitatem exemplarium, quibus usi sunt.* Deinde huic difficultati obstetricatus omnes Petuchot & Sethumot per singulos Pentateuchi libros recenset ex exemplari, quod vocat הספר הידוע במצרים שהיה בירושלים מכמה שנים להגיה ממנה הספרים ועליו היו הכל סומכין לפי שהגיהו בן אשר ורקדק בו שנים
librum celebrem in Ægypto, complexum 24. libros, qui fuit Hierosolymis multis annis ad libros ex eo corrigendos, & ei innixi sunt omnes, postquam eum emendavit Ben Ascher, atq; in eo laboravit per multos annos, eumq; sapius correxit. Ita verò enumerat ם & ם Deuterono-

אנכי לא תשא שמור כבר לא תרצה ולת: *anti:*
תנאף ולא תגנוב ולא תענה ולא תחמר ולא
תתאור את הדברים כלן סתומות והן אחר עשר

Ego. Non assumes. Custodi. Honora. Non occides. Neque moechaberis. Neque furaberis. Neque loqueris. Neque concupisces Neque desiderabis. Verba haec. Omnes sunt clausa & quidem XI.
In Exodo autem ita recenset: וידבר אל משה אנכי לא תשא שמור כבר לא תרצה לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמר כלן
סתומות והן שש *Et locutus est Deus ad Mosen. Ego. Non assumes, sunt tres Sethumot. Memento Petucha. Honora. Non occides. Non moechaberis. Non furaberis. Non loqueris. Non concupisces, omnes sunt sethumot, & quidem sex. Ubi & Maimonides ם omittit. Facit tamen pro ם in Exodo, partim quod in Deuteronomio tanquam repetitione decalogi legatur, partim quod praestantissimi Codices id habeant. Testes produco Biblia à Judæis Amstelodami ann. 1661. Typis & Sumptibus Josephi Athiæ edita, & ut inscriptio habet, correctâ & collatâ cum antiquissimis & accuratissimis exemplaribus MSS. & hæcenus impressis: De quibus Theologi Reformati Academiae Ultrajectinae Gisb. Voëtius, Andr. Esfenius & Matth. Nethenus in judicio suo testantur, istam editionem valde accuratam esse & plurimis aliis editionibus etiam Plantini in quarto, ejusque interlineari in folio merito præferendam esse, atque hoc nomine lectoribus de meliori nota à se commendari. Et ipse Joh. Leusdenius Linguae sanctæ in Academia Ultrajectina Professor (qui aliàs in Phil. Ebr. diss. 4. p. 24. contra Lutheranos urget Eod. 20. in medio præcepti de concupiscentia neque ם neque ם esse) in præfat. horum Bibliorum illa vocat admodum correctâ, accuratâ, eaque omnibus Christianis commendatâ vult. testaturque, illa à curiosis Judæis secundum præstantissimas Bombergianas, Plantinianas aliasque editiones*

& secundū antiquissima exemplaria MSS. correctā esse: Specia-
 lem verò Pentateuchum quater à principio usque ad finem iuxta
 exemplaria MSS. in Iudæorum synagogis assertatā collatum esse,
 se etiam Pentateuchum cum tali volumine MS. Amstelodamensi
 in quam plurimis locis contulisse, & reapse summam cum illo con-
 venientiam expertum esse. Ex MSS. porrò duo (quibuscum u-
 niverſa Biblia collata sint) refert fuisse antiquissima, alterum
 Amstelodamense 400. circiter annorum: Alterum Hambur-
 genſe, ante 900. circiter annos Toleti in Hispania descri-
 ptum: Et de sectionibus maximis, majoribus, minimis pariter
 testatur, eas accurratè secundū antiquum morem distin-
 gui. המניהים etiam s. correctores Iudæi in *prefatione* non
 dubitant editionem istam cum omnib9, quot quot unquam
 in mundo fuerunt, contēdere ככל הזוה הנרפס Et postquam de Parschiot di-
 xissent, de פ & ס quoque testantur, כי השקפת המניהים
 היתה שומה על פתוחות אשר לא תסגרנה והשער אשר
 יהיה סגור לא יפתח: *quòd correctores sedulò attenderint*
ad Petuchot & set humot, quò sibi constarent. In his igitur Bibliis
 טו in Exodo manifestè legitur. Sed plura dicturum char-
 ta destituit. Esto minus exquisitè dictis venia, & soli Deo glo-
 ria.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

I.

Finis objectivus non coincidit cum fine cui, nec finis
 formalis cum fine cuius.

II.

Distinctio totius in integrale, essentialia & uni-
 versale non est univoci in univocata.

III. Syl-

III.

Syllogismi imperfecti quandoque meliores sunt perfectis.

IV.

Materia habet suum appetitum.

V.

Mundum ab æterno non esse, certum est; ne quidem esse potuisse, non æquè.

VI.

Soteria bibere moraliter malum non est, frequenter tamen malum est.

VII.

Moneta coriacea æquè est moneta, ac aurea.

VIII.

Divisores diversis numeris constantes reapse possunt esse iidem, eidemque dividendo conjuncti eundem producere quotientem.

XI.

Phil. Cluverus quando l. 3. Geogr. cap. 17. scribit, in Misnico agro situm esse principatum Snebergensem ab arce Sneberg cognominatum, eique conjunctum esse comitatum Hennebergensem; Videtur in mente habuisse principatum Coburgensem; qui tamen in Misnico agro situs non est.

X.

ax 71 307

X.

Autor Th. Hist. qui Ptolomæum Philometora
sextum Ægyptiorum ex Lagidarum genere Regem,
ideo hoc nomine insignitum esse scribit, quod ma-
trem suam Cleopatram duxerit in matrimonium;
quique Ptolomæi Evergetæ II. septimi ex eadem stir-
pe Regis conjugem, & sororem Cleopatram cum
Cleopatra Alexandri Balæ primûm, dehinc Demetrii
Nicanoris Regum Syriacorum conjugem, eandem fa-
cit, neque cognominis rationem assecutus est, neque
matres à filiabus satis distinxit.

XI.

Est, ubi Orator ἀνευ προοιμίας και παθῶν dicere po-
test; Nec tamen ideo doctrinæ de moribus &
affectibus ignarus esse debet.

FINIS.

Von

h e

Q.K. 411,1.

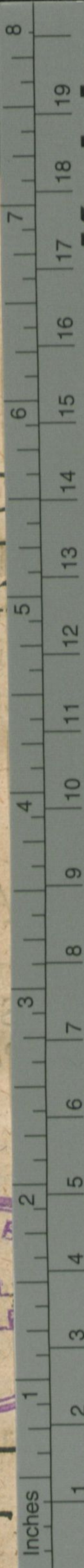
S
H
In

ANO

M.

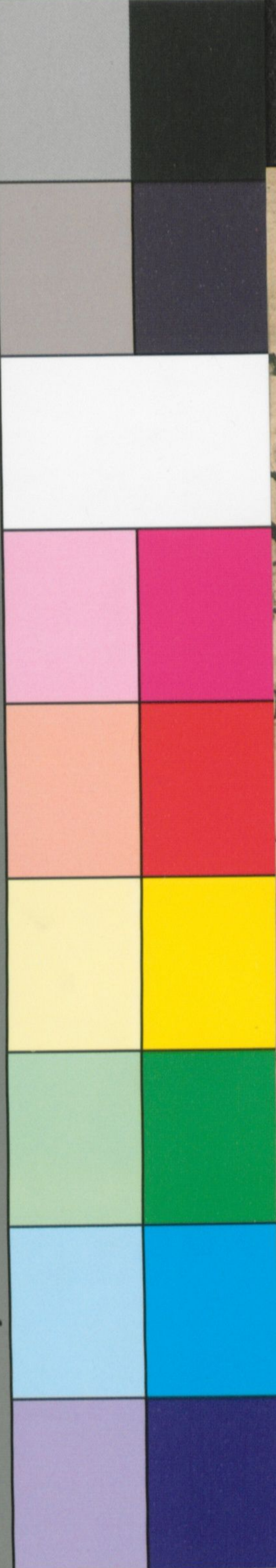
T

Kodak
LICENSED PRODUCT

KODAK Color Control Patches © The Tiffen Company, 2000

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

IBUS,
Pentateu

ilosophicæ

AUSIUS

TE
PPIO

auhoferi.

